

Der er ikke ret mange, der kan lide ubudne gæster – heller ikke Danmarks dyreliv. Mink, dræbersnegle og rotter er fx alle uønskede i Danmarks natur, fordi de forrykker naturens balance og truer de indfødte arter. Og mange andre dyrearter kommer til Danmark ad nye veje.

FOTO: SCANPIX

Danmarks dyreliv

FOTOS: SCANPIX

Danmarks dyreliv forandrer sig hele tiden, og sådan har det altid været. Der kommer løbende nye dyrearter til landet. Både fordi vi mennesker bevidst indfører nye arter fx som kæledyr eller til pelsdyravl. Og fordi dyrene selv krydser landegrænserne eller kommer hertil som blinde passagerer – for eksempel i trækkasser med frugt fra Østen eller i pottplanter. I takt med at vi rejser mere og importerer varer fra hele verden, kommer der flere ubudne gæster til Danmark.

– Vi regner med som tommelfingerregel, at ca. en tiendedel af de nye dyrearter,

der kommer til Danmark, slår sig ned her og kan klare sig i naturen. Resten kan ikke leve her på grund af klimaet eller af andre grunde, fortæller biolog Hans Erik Svart fra Skov- og Naturstyrelsens Naturbeskyttelseskontor, som har introducerede dyr som område.

Forrykker balancen

Dvs. at for hver hundrede nye dyr, der kommer hertil, er der ti, der bliver her. Og et ud af de ti kan skabe problemer for andre arter i den danske natur. Det er de såkaldt invasive dyr – dyr, som kan for-

FOTOS: HENNRI BAGGER/SCANPIX

Vaskebjørne og dræbersnegle hører ikke naturligt til i Danmark.

Klima kan ændre Danmarks dyreliv

Ændringer i det globale klima vil føre til, at Danmarks natur står over for større forandringer. Ifølge forskerne under FN's Klimapanel vil temperaturstigningerne fortsætte i mange år. Det bliver varmere i Danmark. Det vil bl.a. betyde, at dyrearter, der i dag begrænses af lave temperaturer vil kunne overleve og optræde i stort antal, og helt nye dyrearter vil indvandre – mens dyrearter, der i forvejen er truede, måske vil forsvinde helt. Også danske skove, planter og livet i havet står over for forandringer.

Læs mere i nyhedsbrevet Skov og Natur:
www.skovognatur.dk/Nyheder/nyhedsbrev/

forandrer sig

Minken er et effektivt rovdyr, som tager maden ud af munden på andre.

trænge eller skade de arter, der er her i forvejen ved at forrykke balancen i naturens kredsløb.

– Dyrene i et kredsløb har fundet en balance, som er udviklet med tiden. De holder hinanden i skak og tilpasser sig hinanden, som det er tilfældet med byttedyr og rovdyr. Desuden er sygdomme med til at sørge for, at bestandene bliver holdt nede. Når der kommer et nyt dyr, som ikke har nogen naturlige fjender eller sygdomme, kan det forrykke balancen, siger Hans Erik Svart.

Gode betingelser

Minken er et eksempel på sådan et dyr. Den lille mår med den eftertragtede pels blev hentet hertil fra Nordamerika af pelsdyravlere for ca. 70 år siden. Men ikke alle dyrene blev i deres bure, og i dag findes minken også i den danske natur. Den er et effektivt rovdyr, som nogle steder tager maden ud af munden på andre dyr, fx ilderen.

En anden ubuden gæst, der er på fremmarch i Danmark, er den iberiske skovsnegl – også kaldet dræbersneglen. De slimede, orange farvede gæster kom sand-

synligvis hertil som æg i potteplanter en gang i 90'erne. I dag hænger de haverne over hele Danmark. De orange snegle trives i det fugtige, danske klima og formorer sig med lynets hast, fordi de ikke har nogen naturlige fjender, der kan stoppe dem.

Kan ikke udryddes

Når en dyreart udefra først for alvor har fået fodfæste i den danske natur, skal vi ikke regne med at komme af med den igen. Det bedste man kan håbe på, er at holde bestanden af de skadelige dyr nede ved at gøre dem fredløse og tillade fri jagt på dem. Det gælder både dræbersnegle, mink, rotter og bisamrotter.

Det kan tage mange år fra en ny art første gang kommer til landet, til den breder sig så meget, at man vil kalde den en trussel.

Få mere at vide på www.mim.dk/miljoedanmark. Til artiklerne om Danmarks dyreliv findes en omfattende guide til yderligere oplysninger.

Indsats over grænserne

Problemet med invasive dyr rækker over landegrænser. På verdensplan bliver det betragtet som en af de største trusler mod verdens biologiske mangfoldighed. Sammen med 10 andre lande omkring Østersøen er Danmark med i et samarbejdsprojekt, NOBANIS, hvor landene udveksler lister over de nye dyr, de har registreret i naturen. På den måde får man et klarere billede af spredningsvejene og mulighed for at udveksle erfaringer om, hvordan de ubudne gæster bedst kan bekæmpes.

Dansk overvågning af fremmede arter

Skov- og Naturstyrelsen registrerer og overvåger de nye arter af dyr og planter, der kommer til Danmark. Styrelsen har udarbejdet lister over introducerede dyr og planter her i landet, som opdateres løbende. Ifølge FN's Biodiversitetskonvention har landene pligt til at overvåge fremmede arter og bekæmpe de arter, der kan udgøre en trussel mod andre arter eller økosystemer.

FOTO: DOLPH CANTRIJN/HOLLAND

Tyskerne bekæmper bisamrotten ved brug af særlige bisamjægere.

Et undergravende skadedyr

Bisamrotten er et eksempel på et nyt, skadeligt dyr, der trænger ind i Danmark fra Tyskland. Siden 1999 er der fanget 20 bisamrotter i Sønderjylland. De bæverlignende rotter kan undergrave dæmninger og diger.

Der er tegn på, at et nyt, skadeligt dyr er på vej til at slå sig ned i Danmark: Bisamrotten. Den bæverlignende rotte, som oprindeligt stammer fra USA, ser ud til at brede sig ind over den dansk-tyske grænse. De senere år er den set flere steder i Sønderjylland.

Bisamrottens skind er eftertragtet, og i begyndelsen af forrige århundrede blev den sat ud til jagtformål i Tyskland og andre europæiske lande. Derefter har det hårdføre dyr bredt sig i naturen, og i dag findes bisamrotten i stort tal i den tyske delstat Slesvig-Holsten tæt på den danske grænse. I over 50 år har det været forbudt at holde bisamrotter i Danmark, men det er vanskeligt at forhindre "grænseoverløbere".

Diger bryder sammen

De bæverlignende rotter kan skabe problemer ved at undergrave dæmninger og diger. De lever under vand og graver typisk gange ind i de tilstødende brinker. Digerne ved åer og kanaler bliver under-

gravet og kan bryde sammen. I Holland er det et stort problem, at bisamrotternes gange eroderer digerne. Og hollænderne er så trætte af bisamrotternes undergravende virksomhed, at de bekæmper dem med undervandsfælder.

Også tyskerne bekæmper bisamrotterne og har i mange år haft særlige bisamjægere til at holde bestanden nede. Men de sidste par år er der sparet på indsatsen – og det er muligvis det, der nu kan mærkes i det sydligste Jylland.

Ideelle betingelser

Ifølge vildtconsulent Jeppe Ebdrup fra Lindet Statsskovdistrikt i Sønderjylland er der nedlagt eller fanget ca. 20 bisamrotter siden 1999, hvor de for alvor begyndte at optræde på dansk jord. Det er vanskeligt at vurdere, om bestanden i Danmark er stigende, mener Jeppe Ebdrup. Men flere ting taler for, at det nye skadedyr vil brede sig i de kommende år. Bisamrotten får op mod 15 unger om året. Og den danske natur byder på ide-

FOTO: POUL A. SOUBERS/SCANPIX

elle betingelser med de mange åer og vandløb.

Ifølge Jeppe Ebdrup er der endnu ingen eksempler i det sønderjyske område på, at bisamrotterne har forvoldt skade. Men hvis bestanden stiger, er der en risiko for, at de ubudne gæster kan ødelægge digerne i marskområdet. Derimod mener Jeppe Ebdrup ikke, at kæmperotterne, som kan blive op mod 50 cm lange, kan stille noget op med de store diger ud mod Vadehavet.

Skibenes blinde passagerer skal stoppes

Gopler, krabber og bakterier, der flytter sig med skibenes ballastvand, er et stigende problem i verdens have.

Den 9-13. februar skal en række lande forsøge at blive enige om en ny FN-konvention, der skal dæmme op for problemet.

Store flokke af gopler og krabber, som grådigt æder alt på deres vej og forrykker havets naturlige balance. Det er en af konsekvenserne af den internationale skibsfart. Problemet er ballastvand.

Fem til ti milliarder tons vand fra verdenshavene bliver hvert år flyttet rundt. Det sker, når fragtskibene fylder og tømmer deres enorme tanke med ballastvand og dermed også lukker de dyr, planter og bakterier, der lever i vandet, ud i nye omgivelser. På globalt plan regner man med, at ballastvand er en af de største kilder til overførsel af fremmede arter mellem havene.

De blinde passagerer fra ballastvand er et stigende problem i verdenshavene. Langt de fleste af de ca. 7000 arter af dyr og planter, der udledes med ballastvand, kan ikke klare sig i de nye omgivelser. Men blandt de få arter, der overlever flytningen, kan nogle skabe meget store problemer. De har ingen naturlige fjender på deres nye levesteder, og ofte kan de fortære eller fortrænge den oprindelige flora og fauna, fortæller havbiolog Ulrik Berggren fra Skov- og Naturstyrelsens Hav- og Habitatkontor.

Muslinger, gopler og kolera

De store søer i USA er et grelt eksempel på, hvilken skade vandremuslinger kan forvolde. Muslingerne sætter sig fast på alt og har givet det amerikanske samfund udgifter på op mod en milliard dollars til dato. I Sortehavet truer ribbegopler fiskeriet ved at tage føden ud af munden på brislinger og ansjoser og dermed de russiske erhvervsfiskere.

Også sygdomme og giftige alger kan overføres via ballastvand. For eksempel

FOTO: STEPHEN FRITS/SCANPIX

mener man, at det var kolerabakterier fra ballastvand, der i begyndelsen af 90'erne gjorde en million mennesker syge og var skyld i over 10.000 dødsfald langs de sydamerikanske kyster.

Konvention på vej

Nu er verdens lande gået sammen om at dæmme op for problemerne med ballastvand. Der er en FN-konvention på vej med krav om, at skibene som en midlertidig ordning skal udskifte deres ballastvand midt ude på havet. Her er forholdene nemlig som regel meget forskellige fra de kystnære havne, hvor ballastvandet normalt lukkes ud. På længere sigt vil der komme krav om, at skibe skal rense deres ballastvand.

Ballastvand kan rumme synlige gopler og alger, men kan også gemme på usynlige kolerabakterier, hvilket kan få katastrofale følger.

FN-møde om ballastvand:

Konventionen skal vedtages i Miljøkomiteen under FN's Internationale Maritime Organization (IMO) under en såkaldt diplomatisk konference i London 9.-13. februar 2004. Konventionen har været undervejs i 10 år.